

*Міністерство охорони здоров'я України
Міністерство освіти і науки України
Національний фармацевтичний університет
Кафедра менеджменту, маркетингу та
забезпечення якості у фармації*

МАТЕРІАЛИ

**XII науково-практичної internet-конференції з міжнародною участю
«МЕНЕДЖМЕНТ ТА МАРКЕТИНГ У СКЛАДІ
СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ, НАУКИ, ОСВІТИ,
ПРАКТИКИ»
(19 березня 2026 р.)**

MATERIALS

**of XII scientific and practical internet-conference
with international participation
«MANAGEMENT AND MARKETING IN THE MODERN
ECONOMY, SCIENCE, EDUCATION AND PRACTICE»
(19 March 2026)**

Харків

2026

АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ РОСЛИННОГО ПОХОДЖЕННЯ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ ГЕПАТОБІЛІАРНОЇ ПАТОЛОГІЇ

Старчікова О.В., Сліпченко Г.Д., Жадько С.В.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Alexvs1610@gmail.com

Хронічні захворювання печінки (ХЗП) на сьогодні розглядаються як одна з провідних медико-соціальних проблем сучасної системи охорони здоров'я. За сучасними оцінками, різні форми хронічної патології печінки уражають понад 1,5 млрд людей у світі. Причинами ХЗП є неалкогольна жирова хвороба печінки, поширеність якої становить близько 25-30 % серед дорослого населення, алкогольна хвороба печінки, а також вірусні гепатити В і С. Близько 10 % усіх випадків гострого ушкодження печінки зумовлює лікарська гепатотоксичність. Незалежно від етіології, значна частка хронічних уражень печінки прогресує до цирозу та гепатоцелюлярної карциноми, що обумовлює високий рівень смертності та визначає значну соціально-економічну значущість цієї групи захворювань.

У зв'язку з поліетіологічним характером ХЗП важливим напрямом фармакотерапії є не лише етіотропне лікування, а й застосування засобів патогенетичної терапії, зокрема гепатопротекторів, спрямованих на підтримку функціонального стану печінки та запобігання прогресуванню ушкодження. Особливу увагу привертають лікарські засоби рослинного походження, біологічно активні компоненти яких проявляють антиоксидантні, мембраностабілізуючі та протизапальні властивості, що сприяє нормалізації функціонального стану печінки та підвищенню ефективності комплексної терапії. З огляду на це актуальним є дослідження сучасного стану фармацевтичного ринку препаратів рослинного походження для лікування гепатобіліарної патології.

Метою дослідження було проведення аналізу фармацевтичного ринку України у сегменті засобів рослинного походження, що використовуються для лікування гепатобіліарної патології.

Матеріалами дослідження слугували дані Державного реєстру лікарських засобів України, міжнародної анатомо-терапевтично-хімічної класифікаційної системи (АТС) ВООЗ, а також інформаційні ресурси відкритих онлайн-каталогів провідних аптечних мереж України. Використано методи структурного, логічного та порівняльного аналізу.

За результатами проведеного аналізу встановлено, що лікарські засоби (ЛЗ) для лікування гепатобіліарної патології представлені у групі А05 «Препарати для лікування захворювань печінки та жовчовивідних шляхів» згідно з АТС-класифікацією. Серед них препарати рослинного походження переважно належать до підгруп А05АХ10 «Різні препарати, включаючи комбінації», А05ВА03 «Силімарин» та А05ВА50 «Різні препарати».

У ході дослідження встановлено, що у підгрупі А05АХ10 представлено понад сорока ЛЗ, багато з яких містять артишоку екстракт сухий або густий. Аналіз показав, що ці ЛЗ представлені в таких ЛФ: з твердим дисперсійним середовищем (таблетки і капсули); без дисперсійного середовища (збори і лікарська рослинна сировина), з рідким дисперсійним середовищем (сіроп, суспензія, розчин оральний, настоянка).

Аналіз структури асортименту показав, що переважну частину досліджуваного сегмента становлять багатокomпонентні препарати, до складу яких входять екстракти лікарських рослин, зокрема артишоку, розторопші плямистої, цмину піскового, шипшини, м'яти перцевої та інших рослин. Такі препарати характеризуються комплексною фармакологічною дією, що включає гепатопротекторний, жовчогінний та антиоксидантний ефекти. Монокомпонентні препарати представлені переважно лікарськими засобами на основі силімарину -стандартизованого комплексу флаволігнанів, отриманих із плодів розторопші плямистої (*Silybum marianum*), які широко застосовуються у фармакотерапії захворювань печінки.

Аналіз виявив закономірність: частка вітчизняних виробників є вищою у сегментах, що базуються на традиційній сировині та простих синтетичних субстанціях (близько 80-83 % від загальної кількості зареєстрованих ЛЗ), тоді як складні синтетичні та комбіновані препарати переважно представлені імпортованими аналогами.

Найбільш поширеними є тверді пероральні форми - таблетки та капсули, які становлять більшу частину представленого асортименту. Меншою мірою представлені рідкі лікарські форми, такі як сиропи, настойки та розчини, а також ЛРС. Таке домінування є цілком закономірним, оскільки захворювання гепатобіліарної системи часто потребують тривалої, іноді пожиттєвої терапії.

Аналіз асортименту ЛЗ дозволяє оцінити структурні та якісні характеристики фармацевтичного ринку, однак його повноцінне розуміння неможливе без урахування сегменту дієтичних добавок. За результатами аналізу відкритих онлайн-каталогів провідних аптечних мереж України («Аптека 9-1-1», «Аптека АНЦ», «Подорожник», «Аптека доброго дня», «Бажаємо здоров'я») встановлено, що більшість дієтичних добавок містять рослинні компоненти, зокрема екстракти розторопші плямистої, артишоку та інших лікарських рослин. Серед аптечного асортименту присутні «Холоплант Тау», «Лесил» (екстракт розторопші), «Гепамарин» та «Гепалів». Провідною формою випуску є капсули; менш поширені таблетки, пероральні розчини та фіточаї, поодинокі - сиропи й суспензії.

Проведений аналіз показав, що фармацевтичний ринок ЛЗ рослинного походження для лікування гепатобіліарної патології характеризується значною насиченістю та різноманітним асортиментом. Отримані результати відображають сучасну структуру представленості препаратів даної терапевтичної групи на фармацевтичному ринку України та можуть бути використані для подальших фармацевтичних і маркетингових досліджень.